

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

Циклова комісія фінансово-економічних та облікових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка підприємства»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань

07 Управління та адміністрування

(шифр і назва галузі знань)

освітньо-професійна
програма

**Облік і оподаткування
Фінанси, банківська справа та страхування**

(назва освітньої програми)

спеціальність

**071 Облік і оподаткування
072 Фінанси, банківська справа та страхування**

відділення

Економічне

(назва відділення)

Робоча програма «Економіка підприємства»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів
за галуззю знань

07 Управління та адміністрування

спеціальністю

071 Облік і оподаткування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітньо-професійна
програма

Облік і оподаткування

Фінанси, банківська справа та страхування

«16» серпня 2024 року, - 18 с.

Розробник: Тетяна ЯМКОВА, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін

Протокол від «16» серпня 2024 року № 1

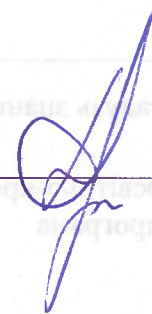
Голова циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін

Т. Талько

Схвалено методичною радою коледжу.
Протокол від «16» серпня 2024 року № 1

Голова

Д. Костюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова
Розділів – 3	Спеціальності: 051 Економіка 071 Облік і оподаткування 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок 075 Маркетинг Освітньо-професійні програми: Економіка Облік і оподаткування Фінанси, банківська справа та страхування Маркетинг	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120		1-й
		Семестр:
		1-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи – 3	Освітньо-професійний фаховий молодший бакалавр	Лекції:
		33 год.
		Практичні, семінарські:
		42 год.
		Лабораторні:
		0 год.
		Самостійна робота:
		45 год.
Вид контролю:		
Екзамен		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми здобуття освіти – 75/45

2. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є формування базових знань студентів щодо дії ринкового механізму в різних сферах економіки, вироблення практичних навичок з управління і розвитку підприємницьких структур на засадах інноваційних моделей господарювання, а також виконання комплексних економічних розрахунків для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

Перелік компетентностей студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни:

Загальні компетентності (ЗК):

ОПП «Облік і оподаткування»

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 07. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 05. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК)

ОПП «Облік і оподаткування»

СК 01. Здатність аналізувати економічні події та явища з огляду на сучасні теоретичні та методичні основи обліку і оподаткування.

СК 02. Здатність використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних економічних та оптимізаційних завдань в сфері обліку і оподаткування.

СК 05. Здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємств на основі знань сучасних методик аналізу.

СК 07. Здатність перевіряти законність, достовірність, економічну доцільність господарських і фінансових операцій з метою збереження власності, попередження порушень та зловживань.

СК 10. Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК 11. Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, приймати рішення відповідно до чинного законодавства.

ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціальні компетентності (СК)

СК 06. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.

3. Передумови вивчення навчальної дисципліни

Дана навчальна дисципліна базується на раніше здобутих результатах навчання таких навчальних дисциплін, як «Правознавство», «Політична економія».

4. Очікувані результати навчання

Результати навчання (РН)

ОПП «Облік і оподаткування»

РН 01. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах.

РН 02. Розуміти місце предметної області в загальній базі знань та значення облікової, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліковоаналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері економічної відповідальності підприємств.

РН 03. Визначати сутність об'єктів обліку і оподаткування для розуміння їх ролі та впливу на результати господарської діяльності.

РН 05. Використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних завдань у сфері обліку і оподаткування.

РН 08. Формувати й аналізувати фінансову, податкову і статистичну звітність підприємств для визначення показників забезпеченості підприємства ресурсним потенціалом та його ефективного використання.

РН 11. Визначати та аналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства для виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

РН 13. Аналізувати особливості функціонування підприємств для здійснення обліку їх господарської діяльності.

PH 15. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

PH 17. Дотримуватися вимог професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення економічного розвитку України.

PH 19. Здійснювати пошук, збирання, оброблення й аналізування необхідної інформації для розробки або ж удосконалення стратегії професійного зростання у майбутньому.

ОПШ «Фінанси, банківська справа та страхування»

PH 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

PH 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

PH 07. Застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

PH 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

PH 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

PH 16. Демонструвати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень особистого професійного розвитку.

5. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань студентів наведено в додатку до робочої програми навчальної дисципліни.

6. Засоби оцінювання

Контрольні заходи включають поточний, модульний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять та у процесі здійснення самостійної роботи у таких формах: експрес-опитування, тести, задачі, вирішення ситуаційних завдань, студентські презентації, робота в Інтернет тощо.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

7. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Підприємство та його виробничий потенціал

Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

Предмет, завдання науки та методи її вивчення. Зміст і порядок вивчення дисципліни, її зв'язок з іншими предметами навчального плану.

Вимоги до економічних знань фахівців. Посилення ролі кадрів у підвищенні ефективності діяльності підприємств. Поняття підприємства як первинної ланки виробничої сфери, законодавча база його функціонування. Цілі підприємства. Економічна та соціальна діяльність підприємства. Складові ланки підприємств та їх взаємодія. Види підприємств та їх об'єднань.

Організаційно-виробнича структура підприємств та вплив мікро- і макросередовища на їх діяльність. Реструктуризація підприємства. Поняття, завдання та форми реструктуризації підприємства. Види і показники ефективності реструктуризації підприємства. Банкрутство підприємства. Санація і фінансове оздоровлення підприємства. Оптимізація структури підприємства як радикальний захід системи виживання й виходу з економічної кризи та його стабільності.

Тема 2. Трудові ресурси

Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства. Трудові ресурси і робоча сила. Кадри підприємства. Рух трудових ресурсів на підприємстві. Показники працевлаштування і використання трудових ресурсів у ринкових умовах господарювання. Шляхи поліпшення використання трудових ресурсів. Вплив працевлаштування та якісного складу працівників на ефективність виробництва. Вплив соціальної інфраструктури на забезпеченість використання трудових ресурсів. Визначення чисельності персоналу. Управління персоналом підприємства. Удосконалення системи працевлаштування і захисту інтересів працівників. Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів. Рівень використання трудових ресурсів.

Продуктивність праці. Методи і показники її визначення. Співвідношення темпів росту продуктивності і оплати праці. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці.

Нормування праці. Завдання, принципи та методи нормування. Наукова організація праці та атестація робочих місць. Оплата праці, її форми і системи. Державна політика оплати праці.

Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси

3.1. Земельні ресурси та їх використання

Земля – головний засіб виробництва у сільському господарстві. Особливості використання землі у сільськогосподарському виробництві. Земельні ресурси як основа економічного потенціалу.

Земельний фонд України і його структура. Основні шляхи підвищення економічної родючості ґрунту. Земельний кодекс України – основа регулювання земельних відносин. Право власності на землю та постійного користування земельною ділянкою. Державний земельний кадастр і економічна оцінка землі. Експлікація та трансформація земельних угідь.

Реформування земельних відносин в ринкових умовах. Земельна частка (пай), та її визначення. Земельний сертифікат та державний акт, що засвідчує право на земельну частку. Земельний ринок. Застава земельних ділянок. Земельний податок як складова частина фіксованого сільськогосподарського податку. Земельна рента і рентні платежі. Ціна землі. Орендна плата за землю. Закон «Про оренду землі», що визначає загальні засади набуття, реалізації і припинення права на оренду земельної ділянки. Договір оренди землі.

Показники ефективності використання земельних угідь аграрних підприємств. Основні напрями раціонального використання землі та підвищення її ефективності. Досвід господарств зони в ефективному використанні землі.

3.2. Основні засоби підприємств

Поняття, склад і структура основних засобів. Виробничі та невиробничі основні засоби. Діючі та недіючі основні засоби. Власні та орендовані основні засоби. Фактори, що впливають на виробничу структуру основних засобів. Грошова оцінка основних засобів. Досягнутий рівень забезпеченості підприємств основними засобами. Фізичне і моральне зношення основних засобів.

Показники стану і руху основних засобів. Показники забезпеченості та економічної ефективності використання основних засобів. Шляхи поліпшення використання основних засобів, удосконалення їх структури, зниження матеріаломісткості. Ринок засобів виробництва. Перспективні напрями удосконалення матеріально-технічної бази.

3.3. Оборотні засоби підприємств

Економічна суть оборотних засобів і фондів обігу та характеристика їх складових. Джерела формування оборотних засобів.

Структура оборотного капіталу, тенденції її зміни і оцінка причин, що зумовили зниження забезпеченості підприємств цим ресурсом.

Методика визначення забезпеченості підприємств оборотним капіталом та його кругообіг.

Методика визначення ефективності використання оборотного капіталу. Необхідність нормування оборотних засобів, його сутність. Мінімізація сукупних витрат на виробничі запаси, незавершене виробництво тощо.

Модуль 2. Планування, організація виробництва та інновації на підприємстві

Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства

4.1. Інвестиції підприємств

Економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Закон України «Про інвестиційну діяльність», що визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України.

Основні напрями інвестицій. Суб'єкти інвестиційної діяльності.

Класифікація інвестицій. Джерела інвестицій: власні, позичкові, залучені і бюджетні. Особливості зовнішніх джерел. Характеристика інструментів фондового ринку. Призначення довгострокових фінансових та капітальних інвестицій. Планування інвестицій. Капіталовкладення підприємств, їх напрями та структура.

Оцінювання економічної ефективності інвестицій. Шляхи підвищення ефективності інвестицій.

Залучення іноземних інвестицій для розвитку та посилення ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Закон України «Про державну програму заохочення іноземних інвестицій в Україні».

4.2. Інноваційна діяльність підприємств

Інновація та її ознаки. Інноваційний продукт. Інноваційна діяльність – закономірний шлях розвитку виробництва. Основні передумови здійснення інноваційної діяльності. Фактори, що зумовлюють інноваційну діяльність підприємства. Критерії і показники рівня та економічної ефективності впровадження інновацій. Елементи процесу інновацій: відкриття, винахід, раціоналізаторська пропозиція. Інноваційний потенціал підприємства.

Інноваційний процес як сукупність безперервно виникаючих якісно нових змін; їх результати – новини, а впровадження в практику – нововведення.

Закон України Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». Локальні (поодинокі) та глобальні (великомасштабні) інноваційні процеси. Реінжиніринг (перебудова, перепроєктування) діяльності підприємства.

Складові інноваційного портфеля. Схема формування інноваційного бізнес-проекту і його бізнес-плану у вигляді карти. Циклічний характер інноваційного процесу і його підпорядкування законам відтворення. Просте і розширене відтворення інноваційного процесу. Основні напрями інноваційної діяльності підприємства. Особливості, що притаманні інноваційним процесам. Інноваційний потенціал підприємства.

Тема 5. Система планування на підприємстві

Прогнозування як наукове обґрунтування і вирішення альтернативних шляхів перспективної діяльності підприємства. Суть нормативного і пошукового прогнозування, застосування довгострокових та короткострокових прогнозів у діяльності підприємства.

Принципи, методи планування та система планів підприємства. Суть та основні етапи стратегічного планування на підприємстві.

Зміст і методика бізнес-планування в ринкових умовах господарювання.

Суть і системи тактичного і оперативного планування діяльності виробничих підрозділів і підприємства.

Поняття і необхідність державного регулювання і підтримки виробництва. Системи економічно-фінансових, юридично-правових, організаційних і соціальних заходів державного регулювання і підтримки національного виробника за умов перехідної економіки.

Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування

Розміщення і спеціалізація виробництва. Поєднання і взаємообумовленість розміщення і спеціалізації. Економічна ефективність розміщення виробництва та її показники.

Форми спеціалізації: зональна, господарська, внутрішньогосподарська. Коефіцієнт спеціалізації і методика його обрахунку. Рівень спеціалізації та її економічний ефект. Типи спеціалізованих господарств. Зміна форми спеціалізації і структури виробництва в різних формах господарювання із зміною кон'юнктури ринку.

Система показників, що характеризують економічну ефективність розміщення і спеціалізації виробництва. Галузі і галузева структура підприємств. Основні, додаткові, підсобні галузі, їх характеристика. Визначення економічної ефективності галузевої структури підприємства через економічну ефективність його товарних галузей.

Показники оцінки галузевої структури. Поняття концентрації виробництва і показників, що її характеризують. Рівні концентрації виробництва. Показники і умови оптимальних розмірів господарств. Раціональне поєднання великих і дрібних господарств в умовах багатукладної економіки.

Поняття про кооперування та інтеграцію, їх економічне і соціальне значення.

Умови і закономірності розвитку міжгосподарської інтеграції. Напрями інтеграції та їх спрямованість: вертикальна, горизонтальна.

Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність

Валова продукція та її складові частини. Товарність продукції, її показники і шляхи підвищення товарності.

Поняття якості продукції та її категорії. Загально-зростаючі потреби на продукцію високої якості. Характеристика біологічних показників якості: показників технологічності, транспортабельності, надійності, екологічності, безпеки, естетичності.

Патентно-правова захищеність продукції. Методи оцінювання якості продукції – органолептичний, лабораторний (вимірювальний), соціологічний, економіко-статистичний.

Вплив якості продукції на кінцеві результати виробництва підприємств. Методика визначення витрат (додаткового ефекту) від зниження (підвищення) якості продукції. Екологічні аспекти регулювання якості продукції.

Логістика в управлінні якістю продукції.

Витрати на поліпшення якості продукції і напрями забезпечення її конкурентоспроможності за якістю. Економічні показники поліпшення якості. Фактори формування і забезпечення якості продукції. Міжнародний досвід управління якістю.

Стандартизація і сертифікація управління якістю продукції. Державна система стандартизації. Види стандартів та їх характеристика. Сертифікація продукції. Обов'язкова і добровільна сертифікація. Державні органи, що проводять стандартизацію та сертифікацію. Міжнародна стандартизація і сертифікація. Конкурентоспроможність продукції підприємства та її оцінювання. Показники конкурентоспроможності продукції.

Оновлення продукції та технічно-технологічної бази підприємства шляхом проведення технічного переозброєння і реконструкції підприємства. Інноваційне оновлення продукції.

Модуль 3. Витрати, результати та ефективність виробництва

Тема 8. Витрати підприємства

Собівартість продукції як грошовий вираз поточних витрат підприємства на виробництво і реалізацію одиниці продукції (робіт, послуг). Розрахунок собівартості відношенням витрат підприємства до обсягу виробленої продукції. Трудомістка (переважають витрати на оплату праці) і матеріаломістка (переважають матеріальні витрати) продукція. Індивідуальна та галузева собівартість. Види собівартості залежно від характеру витрат, що включені до неї.

Рівень і структура собівартості основних видів продукції. Визначення і оцінка динаміки і структури собівартості окремих видів сільськогосподарської продукції підприємств зони. Обчислення (калькуляція) собівартості основних видів продукції рослинництва, тваринництва, робіт і послуг обслуговуючих і промислових виробництв.

Відмінності у співвідношенні статей витрат у різних галузях господарства. Причини зростання собівартості.

Грошова оцінка витрат. Класифікація витрат за економічними елементами та калькуляційними статтями собівартості продукції, методи розподілу витрат на різні види продукції. Види собівартості продукції, робіт і послуг. Порядок розподілу витрат на певні види продукції. Поняття виробничого бюджету і обґрунтування шляхів зниження собівартості продукції.

Резерви і шляхи зниження собівартості продукції підприємств.

Тема 9. Результативність діяльності підприємства

Економічний стан як результат взаємодії всіх елементів системи виробничих відносин. Показники, що характеризують економічний стан. Економічна стійкість підприємства.

Поняття ефекту і ефективності виробництва. Види ефективності (виробнича, соціальна, екологічна).

Критерії та система показників економічної ефективності виробництва. Методика визначення показників економічної ефективності: валової, товарної, чистої продукції, чистого доходу.

Вимірювання ефективності діяльності підприємства. Прибуток підприємства, його порядок формування і види. Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства. Ступінь рентабельності виробництва. Показники і методика визначення рівня рентабельності і норми прибутку. Сучасний рівень рентабельності підприємств. Оптимальні нормативи рентабельності, що забезпечують самофінансування. Основні шляхи підвищення рентабельності продукції: підвищення режиму економії, якості, стандартизації і сертифікації продукції. \

Безбитковість виробництва. Резерви і шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства. Удосконалення оцінки економічної ефективності виробництва (приріст продукції на одиницю матеріальних і фінансових витрат, окупність капіталовкладень та ін.).

Тема 10. Антикризова діяльність підприємств

Загальні поняття про кризу і кризові явища. Суть і причини виникнення криз. Види економічних криз. Симптоми і розпізнавання криз. Етапи і методи діагностики кризи.

Організаційно-економічні передумови антикризового управління. Розвиток організації і необхідність антикризового управління. Мета і завдання антикризового управління. Фактори і принципи антикризового управління. Процеси антикризового управління. Життєвий цикл організації, його зміст, циклічність розвитку організацій. Поняття стійкості підприємства. Санація підприємства. Основні положення і механізми санації підприємства. Економічна безпека підприємства. Оцінка і забезпечення економічної безпеки підприємства.

Банкрутство і ліквідація підприємства. Внутрішньовиробничі та поза виробничі складові економічної безпеки. Вдосконалення організаційної структури підприємства як найрадикальніший захід системи виживання й виходу з економічної кризи та його стабілізації. Характеристика банкрутства підприємства та його діагностика. Комплекс організаційно-економічних і правових заходів процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання, що застосовується в Україні.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		с	п	с.р.	
Модуль 1. Підприємство та його виробничий потенціал					
Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання	10	4	2		4
Тема 2. Трудові ресурси	10	2		4	4
Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси	23	8	8		7
<i>3.1. Земельні ресурси та їх використання</i>	6	2		2	2
<i>3.2. Основні засоби підприємств</i>	6	2		2	2
<i>3.3. Оборотні засоби підприємств</i>	6	2		2	2
<i>3.4. Нематеріальні ресурси</i>	5	2	2		1
Модульна контрольна робота №1	2			2	
Разом за модулем 1	45	14	4	12	15
Модуль 2. Планування, організація виробництва та інновації на підприємстві					
Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства	11	4	4		3
<i>4.1. Інвестиції підприємств</i>	6	2		2	2
<i>4.2. Інноваційна діяльність підприємств</i>	5	2	2		1
Тема 5. Система планування на підприємстві	10	2	2		6
Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування	12	2	2	2	6
Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність	10	2		2	6
Модульна контрольна робота №2	2			2	
Разом за модулем 2	45	10	6	8	21
Розділ 3. Витрати, результати та ефективність виробництва					
Тема 8. Витрати підприємства	10	4		4	2
Тема 9. Результативність діяльності підприємства	11	4		4	3
Тема 10. Антикризова діяльність підприємств	7	1	2		4
Модульна контрольна робота №3	2			2	
Разом за модулем 3	30	9	2	10	9
Усього годин	120	33	12	30	45

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми і зміст семінарського заняття	Кількість годин
1.	Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання 1. Предмет, завдання науки та методи її вивчення. 2. Поняття підприємства, його роль і умови ефективної роботи в ринковій економіці. 3. Економічні засади функціонування підприємств різних форм власності. 4. Мікро та макросередовище функціонування підприємств. 5. Банкрутство підприємств та їх санація.	2
2.	Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси	2

	3.4. Нематеріальні ресурси 1. Поняття нематеріальних ресурсів, особливості їх використання. 2. Амортизація нематеріальних ресурсів. 3. Економічна ефективність використання нематеріальних ресурсів.	
3.	Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства 4.2. Інноваційна діяльність підприємства 1. Економічна сутність та класифікація інновацій. 2. Основні поняття інноваційної діяльності. 3. Суб'єкти інноваційної діяльності. 4. Розробка стратегічних напрямків інвестиційної діяльності.	2
4.	Тема 5. Система планування на підприємстві 1. Принципи, методи планування та система планів підприємства. 2. Суть та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. 3. Зміст і методика бізнес-планування в ринкових умовах господарювання. 4. Суть і системи тактичного і оперативного планування діяльності підприємств.	2
5.	Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування 1. Галузі та галузева структура підприємств. 2. Суть агропромислової інтеграції, її організаційні форми. 3. Концентрація виробництва та її вплив на економіку підприємств.	2
6.	Тема 10. Антикризова діяльність підприємства 1. Антикризова програма підприємства: призначення, цілі та завдання розробки. 2. Цільові параметри антикризової програми підприємства. 3. Характеристика антикризового інструментарію підприємства. 4. Розробка антикризової програми підприємства.	2
	Разом	12

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми і зміст практичного заняття	Кількість годин
1.	Тема 2. Трудові ресурси 1. Розрахунок показників працезабезпечення та використання трудових ресурсів, продуктивності праці. 2. Визначення фонду оплати праці по категоріях працівників. 3. Розрахунок заробітної плати	4
2.	Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси 3.1. Земельні ресурси та їх використання 1. Розрахунок показників використання земельних ресурсів. 2. Визначення розміру земельного паю і орендної плати за землю.	2
3.	3.2. Основні фонди підприємств 1. Визначення показників стану і руху основних засобів підприємства. 2. Визначення показників забезпеченості підприємства основними фондами та ефективності їх використання.	2
4.	3.4. Оборотні засоби підприємств 1. Визначення структури оборотних засобів та показників ефективності їх використання. 2. Аналіз співвідношення основних та оборотних засобів на підприємстві.	2
5.	Модульна контрольна робота №1	2

6.	Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства 4.1. Інвестиції підприємств 1. Визначення показників економічної ефективності інвестицій. 2. Визначення терміну окупності інвестицій.	2
7.	Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування 1. Аналіз структури товарної продукції 2. Розрахунок коефіцієнта спеціалізації господарства.	2
8.	Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність 1. Розрахунок показників конкурентоспроможності продукції.	2
9	Модульна контрольна робота №2	2
10.	Тема 8. Витрати підприємства 1. Визначення і оцінка динаміки і структури собівартості окремих видів продукції конкретних підприємств зони. 2. Обчислення (калькуляція) собівартості основних видів продукції рослинництва, тваринництва, робіт і послуг обслуговуючих і промислових виробництв. 3. Розрахунок відпускної ціни сільськогосподарської продукції.	4
11.	Тема 9. Результативність діяльності підприємства 1. Розрахунок вартості валової продукції, валового і чистого доходу продукції, валового і чистого доходу по видах продукції. 2. Визначення прибутку та рівня рентабельності по галузях та господарства в цілому. 3. Розрахунок рівня товарності продукції.	4
12	Модульна контрольна робота №3	2
	Разом	30

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми і зміст лабораторного заняття	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

12. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми і зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання 1. Елементи мікросередовища підприємств. 2. Складові макросередовища підприємств. 3. Фінансове оздоровлення підприємств. 4. Банкрутство підприємств та їх ліквідація.	4
2.	Тема 2. Трудові ресурси 1. Витрати на оплату праці, форми і методи оплати праці. 2. Джерела набору персоналу 3. Ефективність використання персоналу. 4. Поняття та особливості ринку праці.	4
3.	Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси 1. Поняття ринку землі. 2. Показники ефективності використання земельних угідь 3. Лізинг як форма відтворення основних засобів. 4. Шляхи поліпшення використання основних засобів, удосконалення їх структури. 5. Оптимальне співвідношення обсягу основних та оборотних фондів.	7

4.	Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства 1. Суб'єкти інвестиційної діяльності. 2. Інвестиційний клімат країни. 3. Науково-технічний та організаційний прогрес. 4. Економічна ефективність технічних та організаційних нововведень.	3
5.	Тема 5. Система планування на підприємстві 1. Суть тактичного планування діяльності підприємств. 2. Оперативне планування на підприємстві	6
6.	Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування 1. Економічна ефективність розміщення виробництва та її показники. 2. Суть інтеграції, її організаційні форми. 3. Поняття концентрації виробництва і показників, що її характеризують. 4. Показники і умови оптимальних розмірів господарств.	6
7.	Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність 1. Суть та економічне значення стандартизації. 2. Сертифікація продукції. 3. Державні органи, що проводять стандартизацію та сертифікацію. 4. Конкурентоспроможність продукції підприємства та її оцінювання.	6
8.	Тема 8. Витрати підприємства 1. Резерви зниження собівартості продукції	2
9.	Тема 9. Результативність діяльності підприємства 1. Оптимальний рівень рентабельності виробництва. 2. Основні шляхи підвищення рентабельності продукції: підвищення режиму економії, якості, стандартизації і сертифікації продукції.	3
10.	Тема 10. Антикризова діяльність підприємств 1. Характеристика антикризових інструментів підприємства. 2. Розробка антикризової програми підприємства.	4
	Разом	45

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

14. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

При викладанні дисципліни «Економіка підприємства» використовуються мультимедійні презентації в PowerPoint, відеоролики, мультимедійний проектор та екран. Навчально-методичне забезпечення з навчальної дисципліни, розміщене у навчально-інформаційному середовищі Moodle.

15. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль №1 25				Модуль №2 25					Модуль №3 20				Екзамен	Всього балів
T1	T2	T3	МКР №1	T4	T5	T6	T7	МКР №2	T8	T9	T10	МКР №3		
С31	ПЗ 1,2	ПЗ3-5 С3 2			С33 ПЗ 6	С3 4	С35 ПЗ 7		ПЗ 8		ПЗ 9- 10		ПЗ 11- 12	С3 1
2	5	6 5	7	3 3	3	3 3	3	7	5	5	4	6		

Шкала оцінювання студентів

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результатами складання екзамену
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

16. Рекомендовані джерела інформації ОСНОВНА

Законодавчі та нормативні документи

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кодекс України з процедур банкрутства. Відомості Верховної Ради України: редакція від 17.10.2020 року. URL: www.rada.gov.ua
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV зі змінами та доповненнями UR: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2756-VI зі змінами та доповненнями URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. № 436-IV зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. Закон України «Про режим іноземного інвестування» Відомості Верховної Ради України: редакція від 13.02.2021 року. URL: www.rada.gov.ua
7. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР зі змінами та доповненнями URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
8. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 № 161-XIV із змінами та доповненнями URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/161-14>
9. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV із змінами і доповненнями URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/973-15>
10. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III із змінами та доповненнями URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
11. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII із змінами та доповненнями URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
12. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 № 3715-VI із змінами і доповненнями URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>

Підручники (навчальні посібники)

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. - - 378 с.
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – 2-ге видання. – К.: Центр учбової літератури, 2020. - 448 с.
3. Грибик І. І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика : навч. посіб. / І. І. Грибик. – К. : Ліра-К, 2014. – 428 с.
4. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства. Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 376 с.
5. Економіка підприємства : навчальний посібник / уклад. : Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик ; Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія". - Київ : [НаУКМА], 2018. – 302 с.

6. Економіка підприємства / Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарєва та ін. ; за заг. ред. Л.Л. Лазебник. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. – 426 с.
7. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
8. Економіка підприємства: підручник : у 3 ч. Ч. 1 / А.А. Мазаракі, Г.В. Блакіта, Г.В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. – 432 с.
9. Економіка підприємства. С.І. Михайлов, Л.М. Степасюк, С.В. Городенко: навч. посібник/ Михайлов С.І., Степасюк Л.М., Городенко С.В.. – К.: «ЦП КОМПРИНТ», 2015. – 418 с.
10. Економіка підприємства [Текст] : підручник / за заг. ред. Л. Г. Липич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 378 с.
11. Економіка підприємства : навч. посіб. / [Л. С. Шевченко, О. С. Марченко, О. А. Гриценко та ін.] ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2021.
12. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч. посіб. /В. В. Кулішов. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 208 с.
13. Петренко М.І., Драбовський А.Г., Петренко В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 1. - 432 с.
14. Петренко М.І., Драбовський А.Г., Петренко В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 2. - 404 с.
15. Юрченко Н.Б., Кравчук Р.С., Запухляк І.Б., Василик І.І. Економіка підприємства: навч. посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. - 377 с.
16. Яркіна Н.М. Я Економіка підприємства : Навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.

ДОПОМІЖНА

1. Васильців Т. Г. Економіка малого підприємства: навч. посіб. / Т. Г. Васильців, О. І. Ляш, Н. Г. Міценко ; за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. – К.: Знання, 2013. – 446 с.
2. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
3. Економіка підприємства : навчальний посібник для здобувачів вищої Е 45 освіти / Н. Ю. Рекова, Є. О. Підгора, В. В.Ровенська, В. С. Рижиков, О. В. Латишева, І. Ю. Єрфорт, Т. П. Гітис, І. І. Смирнова, С. В. Касьянюк. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 236 с.
4. Камишнікова Е. В., Маматова Л. Ш. Економіка підприємства: курс лекцій з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів спеціальностей 051 «Економіка підприємства», 075 «Маркетинг», 072 «Фінанси і кредит», 071 «Облік і аудит» усіх форм навчання, Маріуполь, 2017. 205 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: URL: www.kmu.gov.ua.
2. Офіційний сайт Національного банку України: URL: www.bank.gov.ua.
3. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку: URL : www.me.gov.ua.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України: URL: www.ukrstat.gov.ua

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Для денної форми здобуття освіти

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, з якої 70 балів відведено на навчальну роботу (поточний та модульний контроль) та 30 балів на підсумковий контроль (екзамен). Рейтинг студента із засвоєння навчальної дисципліни у балах переводиться у національні оцінки «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно» згідно з табл. 1.

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено вивчення 3-х розділів обсягом (кредитів ЄКТС):

- 1 розділ – 1,5 (45 год.);
- 2 розділ – 1,5 (45 год.);
- 3 розділ – 1,0 (30 год.).

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено застосування 3-х форм контролю знань студентів: поточного, модульного, підсумкового.

1. Поточний контроль.

За кожним елементом розділу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, обов'язкова певна форма поточного оцінювання знань. Такими формами можуть бути:

- усне опитування;
- письмова контрольна робота (відповіді на питання лекційного курсу, розв'язання задач, виконання певних розрахунків тощо);
- тестування знань студентів з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу;
- виступ на семінарських заняттях (з рефератом, в дискусії);
- перевірка розв'язання завдань (задачі, окремі розрахунки) тощо.

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та допоміжної літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

На практичному/семінарському занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;
- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- підібрана інформація щодо прикладів з економічної практики;
- правильність розрахунків при визначенні певних показників, вирішенні ситуаційних завдань, задач;
- реферативні виступи, усні повідомлення тощо.

Оцінювання самостійної роботи студента.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється як під час аудиторних занять (на семінарах, практичних заняттях), так і у позааудиторний час.

Контроль самостійної роботи передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання завдань;
- своєчасне виконання і здача поточних завдань;
- оцінку знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи.

2. Модульний контроль.

Кожен модуль завершується виконанням студентом модульної контрольної роботи. Модульний контроль є підсумком певного етапу вивчення навчальної дисципліни. Його мета – виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. На модульну контрольну роботу передбачено 30% від суми балів, виділених на модуль. Модульна контрольна робота проводиться у тестовій письмовій формі. Критерії оцінювання знань за модульну контрольну роботу наводиться у пояснювальній записці до неї. Оцінка за модуль визначається як сума набраних балів за поточну роботу та за модульну контрольну роботу.

3. Підсумковий контроль.

Формою підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Банківські операції» є екзамен, який проводиться у тестовій письмовій формі. На екзамен виділяється 30 балів. Критерії оцінювання знань студентів за екзамен наводиться у пояснювальній записці до пакета тестових завдань.

Залежно від балів, отриманих за кожний вид навчальної роботи, студент одержує суму балів, яка переводиться в національну оцінку за відповідною шкалою згідно з табл.1:

Таблиця 1. Переведення рейтингу студента за 100-бальною шкалою в оцінку за національною шкалою

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

Оцінка «**Відмінно**» виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів навчальної дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка «**Добре**» виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з навчальної дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Оцінка «**Задовільно**» виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки при виконанні екзаменаційних завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом педагогічного працівника.

Оцінка «**Незадовільно**» виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.